לע"נ
נתנאל בן
ציפורה
ושלמה
רפאל בן
אסתר
ת.נ.צ.ב.ה

פרפרת

גליון
665

פרשת וישלח תשפ"ד

וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפְלֵיטָה (לב, ט)

התקין עצמו לג' דברים: לדורון, לתפלה ולמלחמה (רש"י)

אבותינו הקדושים הרגישו בנוכחות הקב"ה בחייהם, וידעו תמיד שלמרות שצריכים לעשות השתדלות טבעית, עדיין עיקר ההשתדלות היא ע"י תפילה לה', אמונה בו, ובטחון בישועתו. סיפר הרה"ג רבי יצחק שבדרון, בנו של הגה"צ **רבי שלום שבדרון** זצ"ל: 'עוצר' בתקופה שקדמה למלחמת השחרור היה מעשה של יום ביומו, ומי שהיה נתפס כשהוא מהלך ברחוב בשעת העוצר הכניס את עצמו לסכנה גדולה, שהגיעה לפעמים עד כדי 'פיקוח נפש'... פעם אחת בעת העוצר, ואני הייתי עדיין ילד קטן, התעוררתי בבוקר, וכדרכו של ילד פתחתי את החלונות כדי להביט בטנקים שסבבו ברחובות. כשראה אבי בכך צבט בלחיי ואמר לי כדברים האלה: "כיון שהתעוררת כל כך מוקדם אני רוצה שתלך לבית הכנסת הגר"א, שם עומדים כעת עשרות איש בתפילת ותיקין, ותביא להם מזונות וקפה". גם אני, כילד, ידעתי את הסכנה הכרוכה ביציאה לרחוב בשעת העוצר, ושאלתי את אבא האם אינו חושש מכך. ואבא השיב לי, כשבת צחוק על שפתיו: "אני אתפלל עליך, אל תדאג". מה שר' שלום כנראה לא ידע, שהחיילים הבריטים שהיו ממונים על שמירת העוצר הסתתרו מתחת לחלונות ביתו, וכשאך יצא הילד את הבית קפצו אלה ממחבואם וציוו עליו להרים את הידיים... יצחק"ה הקטן ממשיך ללכת כאילו לא אירע דבר והחיילים בעקבותיו באקדחים שלופים. כך הלך כברת דרך ארוכה למדי עד בית הכנסת הגר"א, "וכיון שלהיכנס לבית הכנסת היה אסור להם על פי חוק, מיהרתי להיכנס פנימה ונעלמתי מעיניהם". מבעד לחלונות הוא מבחין שהחיילים ממתינים לו בחוץ ולבו נוקש... אבל כיון שאבא הבטיח שיתפלל עליו... יצא הילד מבית הכנסת והחל לצעוד לכיוון הבית. מפקד הפלוגה הבריטית התקדם לעבר הילד, וכדי להוכיח לו שהחוצפה שלו נגד החיילים עברה כל גבול הרים את רגלו - עם הנעל הצבאית הכבדה - כדי לבעוט בו בעוצמה. והנה, אך הרים את הרגל, מעד הקצין והתגלגל כמה פעמים, ללא שהייתה סיבה הגיונית לכך. "אני המשכתי ללכת בנחת, והחיילים כבר לא העזו לפגוע בי... כי אבא התפלל...", סיים רבי יצחק את סיפורו. עוד מסופר שעל דלת ביתו של מרן **ה'חזון איש'** זצ"ל, התדפק יהודי, כולו שפוף, ופניו המיוסרות גילו שהוא זקוק לישועה רבתי. הוא סיפר למרן זצ"ל שלפני כמה ימים לא הרגיש בטוב, עד שאולץ להתאשפז בבית חולים. לאחר סדרת בדיקות גילו הרופאים זיהום בגופו, ו'הודיעו' בצער שנותרו לו רק ארבעה ימים לחיות... האיש פרץ בבכי נסער, והחזון איש הרגיעו וליטפו בחיבה. תוך כדי כך פתח לפניו חומש בראשית ואמר ליהודי החולה: "הנה תראה מה ברא השי"ת ביום הראשון", והחל לפרט בפניו את הדברים שנבראו ביום הראשון. "ותראה מה הספיק הקב"ה לעשות ביום השני לבריאת העולם", ושוב קורא החזו"א את הפסוקים ומונה אחד לאחד את הדברים שנבראו ביום השני. וכך ביום השלישי, וכך ביום הרביעי. "נו, ואם בורא כל העולמות, יכול היה בארבעה ימים לברוא כל כך הרבה דברים, האינך מאמין" - אמר מרן החזו"א - "שבתוך ארבעה ימים הוא יכול לברוא עבורך תרופה שתשקם את גופך ותהפוך אותך לאדם בריא לחלוטין?!". החזון איש עודד את החולה שלא יתייאש, אלא יתפלל על עצמו ויפיל תחינה ובקשה לפני בוראו שירפאו מהזיהום, "וכיון ששערי תפילה לא ננעלו, בוודאי לא בפני תפילת החולה, שהיא תפילה בעת צרה, תיוושע גם אתה בישועת עולמים", אמר מרן זצ"ל. הדברים יצאו מפיו של מרן זצ"ל, ועיניו של היהודי אורו. בימים הבאים הוא הרבה להתפלל לפני השי"ת, ומאחר שהדברים יצאו מפה קדוש, אירע לו נס של ממש, וממש באותם ימים הובאה ארצה מאמריקה תרופה חדשה נגד זיהום. החולה שלנו היה אחד הראשונים שעליו נוסתה התרופה, והתברר שה'נסיוב' שלה התאים במיוחד לזיהום שקינן בגופו. בתוך זמן קצר הבריא האיש וחזר להתהלך כאחד האדם. מסיפור זה אפשר ללמוד עד כמה האמונה שלנו בכוח התפילה לוקה בחסר. צר לנו לומר זאת, אבל אם היו שואלים אותנו במקרה הנ"ל 'האם התפילות שנתפלל על חולה זה, יביאו לרפואתו', התשובות לא היו מעודדות, בלשון המעטה... ומה שקרה הוא, שבאמת החולה התרפא ויצא משברו. סיפר הגאון רבי **יצחק זילברשטיין** שליט"א: פעמים רבות נכנסתי עם יהודים חולים אל מרן גאון ישראל **הסטייפלער** זצוק"ל, ואחרי שבירך אותם בחום לבו היה נוהג לומר: "אל תמתינו שמישהו אחר יתפלל בעדכם, תתפללו בעצמכם על עצמכם, ודעו שהתפילה תמיד עוזרת. כל תפילה. אין דבר כזה שתפילה חוזרת ריקם! לא קיים דבר כזה במציאות!". פעם ניגש אלי חולה ואמר לי שגם הוא שמע את הדברים יוצאים מפיו של הסטייפלער, "אבל מה אעשה שמזה תקופה ארוכה אני מתפלל ומתפלל אל הקב"ה בכוונה גדולה ושום דבר לא זז...". שאלתו, כמובן, אינה שאלה, ומן הדין היה לחזור בפניו שוב ושוב על דבריו של הסטייפלער ולחזקו בעניין הזה ששום תפילה אינה חוזרת ריקם וכל מילה וכל הגה שאדם מוציא מפיו בעת התפילה משפרים את מצבו בזה ובבא. אבל כיון שהיהודי היה שבור ורצוץ ונזקק לעידוד, החלטתי לסבר את אוזניו בסיפור ששמעתי באותה תקופה: בין שתי מלחמות העולם נסע אחד משליטיה של צרפת לביקור ברוסיה בליווי פמליה גדולה של שרים ויועצים. בבואם לרוסיה הוגשה לפניהם ארוחת צהרים דשנה בביתו של השליט המארח. בין המאכלים שהונחו על השולחן היה גם ה'קישקע', והמאכל הזה התחבב במיוחד על השליט הצרפתי עד־כדי־כך שלא התבייש ללקק אצבעותיו בעת האוכל ואף לבקש עוד... בעיצומה של הסעודה הוא קרא לטבח הראשי שלו וציווה עליו שיגש לעמיתו, הטבח הראשי הרוסי, וייקח ממנו את המתכון להכנת הקישקע, "וכשנחזור לצרפת תעשה לי את האוכל הטעים הזה מדי יום ביומו". הטבח הצרפתי עשה את שנצטווה, וכשהגיעה חזרה לארמון בפריז הכין גם הוא את הקישקע והגישו לפני השליט, שעשה 'הכנות רבות' לפני שישב לאכול, ביודעו שעכשיו הוא הולך לטעום את אחד המטעמים שהתחבב עליו ביותר בעת האחרונה. הטבח הראשי עומד לצידו, ממתין למחמאות שתצאנה מפי ה'בוס' שאולי יחליט אף על העלאה במשכורת עקב המאכל הטעים שהוכן לו. והנה רק קירב השליט את התבשיל לפיו וכמעט שהקיא מחמת הריח הנורא שנדף ממנו... הוא ניסה, לשווא, לשמור על קור רוחו וכילה את זעמו בטבח הראשי תוך שהוא צועק עליו בכעס נורא: "מה קרה לך? הרי כשטעמתי ממאכל זה ברוסיה הרגשתי בו טעם גן עדן ולא היה מאכל יותר טוב ממנו, ומה אירע עתה שאינני יכול אפילו לקרב את המאכל מחמת הריח?! הלוא מן הדין אני צריך לפטר אותך באופן מיידי!". נבהל הטבח הראשי לנפשו ולפרנסתו ולא ידע מה להשיב לאדונו. "עשיתי ככל שציוויתני ולקחתי מעמיתי הרוסי את המתכון המדויק, רשמתי כל מילה ומילה ולא החסרתי ולו פרט אחד מכל מה שהיה כתוב שם". השליט הצרפתי לא נרגע. "העצה היחידה שיכול אני לתת לך לפני שאפטר אותך ממשרתך", אמר לטבח הראשי, "היא שתחזור לרוסיה, תספר לטבח הראשי מה קרה, ותשאל אותו על מה ולמה הבאיש כל הקישקע". בלית ברירה חזר הטבח בבושת פנים לרוסיה, וכאשר שמע עמיתו את מה שאירע שאל אותו שאלה אחת: "האם שטפת את הקישקע לפני הבישול?". הביט הצרפתי בתמיהה על עמיתו הרוסי, והשיב בשלילה. "וכי היכן היה כתוב במתכון שצריך לשטוף את הקישקע?!...". "סכל שכמותך", הגיב הרוסי בגיחוך. "יש דברים שלא כותבים במתכון... כל אחד צריך להבין לבד שאי אפשר להכניס לסיר הבישול סוג כזה של מאכל כמו קישקע [שעשוי ממעיים של בהמה] מבלי לשטוף אותו לפני כן... ואתה עוד מתפלא מדוע הבאיש המאכל שעשית?!". החולה הקשיב לסיפור בשום שכל אבל עדיין לא הבין מה ברצוני לומר לו. ואז נטלתי את ידיו בחביבות והסברתי לו שהלקח שאפשר להוציא מכאן הוא, שכשם שלפעמים אפשר להעתיק את המרשם הכי טוב והכי טעים, אבל אם לא שוטפים לפני כן את המאכל לא ייצא מכך מאומה, כך המסקנה גם לגביו בענין התפילה - כפי ששמעת מפי הסטייפלער, אין לך מרשם בדוק ומנוסה יותר להצלחת האדם ולרפואתו מאשר התפילה. ברם, כאשר הנך בא וטוען שהתפילה לא פועלת אצלך מאומה אתה צריך לבדוק האם שטפת את הפה שלך לפני התפילה מכל הדיבורים האסורים, לשון הרע ושקרים, רכילות וחנופה, כי אם לא שטפת כיצד תועיל התפילה?. בוודאי כל תפילה פועלת משהו, וכל תפילה יכולה היא שתעלה לשמי שמים ותמליץ לפני כסא הכבוד בעבור המתפלל; אבל בתנאי אחד: שהפה, דרכו יוצאת התפילה, יהיה נקי ומטוהר מכל רבב.

[מתוך הגדה של פסח 'חשוקי חמד']

התפילה היא מ'הדברים העומדים ברומו של עולם' - כלשון חז"ל (ברכות ו: וברש"י שם), ולכן מובן מה שידוע ומפורסם שיש הקפדה מיוחדת בשמים על הזלזול בתפילה, ומאידך, הזהירות בכבוד התפילה משפיעה חסד ורחמים על הנזהרים בכך. סיפר הגה"צ רבי **אלימלך בידרמן** שליט"א: "סח לי אברך ת"ח מופלג אשר הנני מכירו משחר נעוריו, וכבר הרבה שנים סובל מאד מ'חור' בעור התוף שבאזנו, ומדובר בייסורים קשים ממש. ובפרט שבכל השנים הללו נאסר עליו לטבול במקווה כי המים מסוכנים למי שיש לו חור לו באזניו... והנה ביום הושענא רבה [תשע"ה] היה אצל רבו שהורה לו שהגיע הזמן לעבור ניתוח באזניו. כמה עסקני רפואה חשו לעזרתו והצליחו לקבוע לו תור לניתוח. כשהגיע היום ונכנס לבדיקה אצל הרופא המנתח לפני הניתוח - אירע נס ופלא - הרופא בודק

אותו ואומר שהכל בסדר, הוא בריא ושלם ואין באזנו כל זכר לחור... היה זה מפליא, שהרי עד לא מזמן הוא סבל מאד באזניו... עד שהאברך נזכר שבר"ה האחרון קיבל על עצמו שלא לדבר בשעת התפילה, וכנראה שבזכות ש'סתם פיו ריחמו עליו מן השמים ו'נסתם' חור אחר כנגד זה... **[מתוך 'באר הפרשה']**

מרן **הגר"ש ואזנר** זצ"ל אמר [הדברים הובאו בספר ב'רומו של עולם' עמוד שמ"ו] וז"ל: "התפשטות המחלה הנוראה המפילה חללים רבים, נגרמת משום שאנשים מזלזלים בקדושת בית הכנסת ומדברים דברים בטלים בשעת התפילה, וזהו הסיבה שהתפילות אינן מתקבלות לפני כיסא הכבוד - מאחר שמדברים באמצע התפילה". והוסיף, שאם המתפללים יפסיקו לדבר בשעת התפילה, המחלה תיעצר. סיפר הגרמ"י שניידר שליט"א 'החברותא' של מרן **הגראי"ל שטיינמן** זצ"ל, ממה שזכה לשמוע ממרן זצ"ל בגודל ענין הזהירות מלדבר בעת התפילה: "מעשה שהיה עם רבינו בשנת תשנ"ז, כשהיה עדיין מתפלל מעריב בביהכ"נ 'יוצאי פוניבז' ברחוב חזו"א 10, והיו באים להתייעץ עמו אחרי התפילה, וביקש לצאת מתחילה מבית הכנסת, ולדבר רק אחרי שעברו את מפתן הכניסה. באחד הימים הגיע גברא רבא וניגש אחרי התפילה לרבינו לומר 'שלום עליכם', והמשיכו בכמה מילים. ורבינו לא רצה לומר לו 'בא ונצא החוצה', מפני הכבוד. אך לאחר מכן אמר לי רבינו בכאב: 'רק קיבלתי על עצמי שלא לדבר בבית הכנסת, ומיד בא השטן להכשילני'. וראיתי אח"כ שרשם רבינו לעצמו כמה קבלות, ואחת מהם היתה שלא לדבר דברים בטלים בבית הכנסת, והבנתי כוונתו. כמו כן כשהסכים רבינו לעשות מניינים לתפילה בבית, אמר לי שיש בזה מעלה גדולה, כיון שאי"ז בית הכנסת, ואין בזה את החומר של איסור דיבור דברים בטלים [כמובן שלא בתפילה, רק לענות לאנשים הבאים להתייעץ וכו']". עוד סיפר הגרמ"י שניידר: "אחד ממתפללי בביהכנ"ס 'יוצאי חברון' ברחוב האר"י בב"ב נהיה חולה והיה במצב חמור מאד, ובאו לשאול את מרן הרב שטיינמן זצ"ל עצה לחיזוק. אמר להם מרן שיקבלו על עצמם שלא לדבר באמצע התפילה. תיכף ומיד קיבלו עליהם את התקנה הזו בכל החומר, וב"ה זכה אותו אדם לחיות ולתפקד עוד כעשרים שנה!. וכבר לפני תשע עשרה שנה אמר לי רבינו להוציא קונטרס דברי חיזוק ואמר לי לכתוב כדלהלן: 'קבלה טובה להינצל מדבר רע, שלא לדבר בבית הכנסת ובית המדרש דברים בטלים. וכידוע המעשה עם התוי"ט שתיקן 'מי שברך' על זה כי נתגלה לו שהיתה תביעה בשמים על זה. ובימי החורבן האחרון - השואה - ידוע כי בארצות המזרח לא הגיעו הגזירות כי הם היו נזהרים מאד בקדושת ביהכנ"ס וביהמ"ד. וכמה פעמים יעץ רבינו דבר זה לקבלה כדי לבטל גזירה רעה". **[מתוך 'עטרת תפארת']**

קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים... אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ (לב, יא)

כאשר עומד יעקב לפגוש את עשו התפלל וביקש: "הצילני נא מיד אחי מיד עשו פן יבוא והכני אם על בנים". אך תחילה נשא תודה לה' ואמר - "קטנתי מכל החסדים... אשר עשית את עבדך". ראשית חייבים לומר תודה ורק אחר כך לבקש. אדם שאינו מודה, מחמיץ את ההזדמנות לקבל שפע אלוקי מן השמים. נביא סיפור מפי בעל המעשה. ר' שמואל, יהודי חם מספר: "בביתי אחד עשר ילדים, כולם ברוך ה' בריאים, חכמים ויראי ה'. והנה, לפני כשלשה חודשים, שמתי לב כי בני הבכור החל להיות קצת מודרני, הוא החליט יום אחד כי במקום שפאותיו תהיינה מסולסלות לפני אוזניו, הוא ילך עם פאות מסולסלות אחרי האוזניים. 'נו, נו', אמרה אשתי, 'לא כדאי להעצים את הענין. עם הזמן הוא יתבגר ויחזיר את פאותיו למקומן'. גם אני סברתי כמותה. היינו אופטימיים וחדורי תקוה. האמנו כי בננו הבכור הינו בסך הכל נער יקר, המשקיע את כולו בגמרא וספוג באמונה טהורה בה', ומן הסתם תוך זמן קצר ישוב מסורו ויחזור לדרך הישרה שסללנו עבורו כל חייו. אלא שטעינו טעות חמורה. ההתדרדרות הרוחנית שלו נעשתה בקצב מואץ, מבלי שתהיה לנו יכולת לעוצרה. למרבה דאבוננו התרועע בננו עם חברים מדורדרים, ללא שידענו על כך, ובהשפעתם ההרסנית הוריד את הכיפה והתרחק מכל מה שריח יהדות נודף ממנו. נחרדנו עד עומק נשמתנו. בננו, ציפור נפשנו, אכזב אותנו קשות. כל החיים השתוקקנו לראותו בן עליה, והנה המציאות טופחת על פנינו וספגנו מהלומה כואבת... כהורים למשפחה ברוכה, גם דאגנו לשלומם הרוחני של יתר ילדינו, שלא ישפיע עליהם חלילה בדרכיו הקלוקלות. תחילה בטובות, ומשלא הועלנו, פנינו בהכוונת מומחים לשיטת 'המקל' - התרעות, עונשים ודברי תוכחה. אולם מאומה לא עזר. הבחור התחפר בדרכו ולא היה קשוב לדברי כיבושין ומוסר. אשתי ואני הרגשנו מרוסקים. הבית שלנו נהרס, זו היתה גזירה איומה עבורנו. מלבד כל זה, החל נגדנו מסע של ביזיונות והשפלות. השכנים הרחיקו, ובצדק, את ילדיהם מביתנו, אשר היה תמיד שוקק חיים וחברה. פתאום הפכנו 'מנודים' בשכונה הענקית שלנו. כולם הסתכלו עלינו ברחמנות והיו שהפנו אלינו אצבע מאשימה. הבנו אותם. אף אחד אינו חפץ שילדיו יתגוררו ליד מי שהשפעתו הרסנית, במיוחד כשמדובר בבני בכורי שהינו בחור עוצמתי, כריזמטי ובעל כושר מנהיגות. כל הפדגוגים הורו לנו, למרות הנסיון הקשה, לקרב את הילד, להשאיר מולו ערוץ של קשר ולנהוג עמו בכבוד. הבעיה היתה שהילד דחה את קרבתנו בשאט נפש. הוא אינו מוכן לקבל מאתנו שום יחס. נראה כאילו מחק אותנו לחלוטין מהחיים שלו. יום אחד הסעתי ברכבי את הרב **בן-ציון סנה** שליט"א, ושפכתי לפניו את לבי בענין הזה. הרב הקשיב לי בדומיה, לפתע התנער משתיקתו ואמר לי: "שוב לביתך ונסה את הדרך של הודיה לה' לפני כל תפילה תחינה ובקשה שאתה מוציא מפיך". באותו יום שבתי לביתי, כששביב תקוה בלבי. כאשר נמו ילדי הקטנים ובביתי שררה דומיה, התיישבתי עם אשתי, כשלפני מחברת ומכשירי כתיבה. 'עכשיו אנחנו כותבים את כל הטובות שעשה עימנו ה' עד כה', אמרתי ואור חדש בעיני. בתחילה אשתי חייכה: 'לא חבל על הזמן של שנינו? יש לי עוד הרבה משימות לערב זה. הרי פסח מתקרב בצעדי ענק, ועבודות הנקיון - נראה שאין להן סוף'. 'זאת איזושהיא סגולה שנתן לי היום הרב בנציון סנה, בשביל שרוליק שלנו...', הבהרתי לה קצרות. וכך החלו בני הזוג לפרט את כל החסדים העצומים שמלווים אותם בימי חייהם. "צריך להגיד תודה לה' שנישאנו", פתח הבעל. "וכמובן שה' נתן לנו ילדים", השלימה זוגתו. "והם בריאים ושלמים, חכמים ומוצלחים", הזכיר ר' שמואל ופרץ של הכרת טובה גאה מקרבו. "ועל כך שיש לנו בחסדי ה' קורת גג לדור בה", הוסיפה האשה בהודיה. "וחייבים להודות לבורא עולם על כך שיתר בננו קמים כל יום לתפילה והולכים לישיבה... כמה אחרים במקומם היו נשברים", חידד הבעל את הסייעתא דשמיא המיוחדת שלהם. אט אט, בתהליך כתיבה פנימי ומחושב, התמלאה המחברת בעשרות תודות למנהיג כל הברואים, על חסדיו הגדולים והקטנים שעשה עם כל יצוריו. לפנות בוקר, כשהיתה רשימת התודות גדולה ועמוסה, נשאו ההורים עיניהם השמימה וביקשו בלב מורתח: "אנא בורא עולמים, עזור לנו בבקשה עם בננו בכורנו, שרוליק בן יוכבד, טע בלבו רצון לשוב לדרך הישרה". כך עלו על יצועם, כשעיניהם אדומות ונפוחות מבכי והמחברת מוצפנת במגירתם. בהגיע ליל הסדר, התיישבו כל ילדיו של ר' שמואל סביב השולחן הערוך. 'בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך', חש האב המאושר כמלך. גם שרוליק, בנו הבכור, הצטרף לסדר ועקב בדריכות אחר אביו. "ילדים, היום, לפני שנתחיל בסדר, נפתח בהקדמה קצרה", דפק האב קלות על השולחן והניח למולו את מחברת ההודיה לה'. "תחילה ברצוני לקרוא באוזניכם את כל אשר עלינו להודות לבורא העולם, כפי שרשמנו אמא ואני לפני כשבוע ימים". הילדים היו המומים, זו להם הפעם הראשונה שאביהם נוהג כך. תמיד הוא ממהר להתחיל בסדר, והיום משום מה הוא נינוח ושליו. פניו קורנות והשמחה פורצת מתוכו. ר' שמואל קרא בפרטי פרטים את כל הטובות שגמל ה' עמו ועם בני משפחתו. רק לאחר מכן החל לקרוא בהגדה. כאשר הגיע לנאמר בהגדה - "אילו פינו מלא שירה כים", "ולפיכך אנחנו חייבים להודות", החל לשיר בשמחה עצומה, ובחדר השתררה אוירה של הכרת טובה לה'. חלפו שבועות. יום אחד, באמצע ספירת העומר, מגיע בנו בכורו הביתה, כאשר כיפה זערורית מתנוססת על ראשו. אף אחד לא אמר מילה. בני הבית קיבלו הוראה שלא להתערב בעניינו. גם ההורים השתוממו, אך אצרו את פליאתם בלבם. הם חששו לחבל בהתקדמות הקטנה של הבן. בחלוף מספר ימים הבחינו בסימנים של פאות המפארות את צדעי פניו של הנער. האם נכון רואות עיניהם? האם אלה סימני הישועה הממשמשים ובאים?... בחג השבועות הגיע הבן לבית הכנסת, לאחר זמן רב שלא דרך במקום. האב שפשף עיניו בתימהון ופחד להוציא מילה מיותרת מפיו. הוא התפלל שרגעי ההארה הללו של הבן לא יפוגו לעולם. בראש חודש תמוז כבר נכנס הבן הביתה בלבוש של 'בחור ישיבה' - עם המגבעת, החליפה וציציותיו מתנופפות לצדדים. "אבא, החלטתי סופית - אני חוזר לישיבה", הודיע לאביו בקול בטוח. האב המאושר נפל על צווארי בנו, חיבקו, נשקו, הרעיף עליו קיתונות של חום ואהבה ולאחר מכן שאל אותו: "אמור לי בני, מה קרה? מה גרם למהפך הנפלא הזה שעשית?". הרכין הבן פניו ואמר: "אבא, כל חיי שמעתי ממך ומאמא: 'כשיהיה לנו כסף - אז תזרח השמש', 'לכולם יש ורק לנו אין'... והייתם מתלוננים ומקטרים על המצב שלכם. גדלתי בהרגשה חמוצה של חסר ולכן פניתי לחפש את האושר בחוץ. פתאום, בליל הסדר, אני שומע את רשימת התודות שלכם, הוריי. עקבתי אחריכם וראיתי שזה רציני אצלכם - ההודיה והכרת הטוב באמת ממלאים את לבכם. הנה, במהלך הסדר נשברו כמה צלחות יוקרתיות ואתה פלטת בחיוך: 'לא נורא, יש הרבה זכוכיות בבית, וברוך ה' ששפך חמתו על עצים ואבנים'. אחר כך היו תקלות טכניות נוספות, שעשויות היו לגרום עוגמת נפש, כמו מיץ הענבים שנשפך והכתים את המפה החדשה בכתם שלא יורד. ציפיתי לשמוע מילה, ובמקום זה אמא חייכה ואמרה: 'נו, נשתמש מחר במפת הקרם. יש לנו עוד הרבה מפות בבית'. זה גרם לי שינוי מהותי. פתאום רציתי להידמות לכם, לחקות אתכם, להיות כמותכם, חביבים ומאירי פנים, שיודעים באמת להודות לה' על כל הטוב שקיבלו... לאחר הפסח ישבתי עם עצמי והחלטתי לכתוב את כל הטובות שעשה עמי ה'. הרשימה התארכה ואני מוסיף וכותב, ממלא ומודה. לאחר שהדפים התמלאו שאלתי את עצמי בגילוי לב: 'איך אני יכול להפנות עורף לקב"ה, אחר שגמל עמי כל כך הרבה חסדים וטובות?'. אז החל הצעד הראשון, והנה אני כאן, מוכן ומזומן לשוב לדפי הגמרא". ר' שמואל וזוגתו ליוו את בנם בכורם בדרכו לישיבה לבעלי תשובה, כשדמעות הודיה לה' מציפות את עיניהם. תפילתם התקבלה, וגם זכו להעניק לעצמם ולילדיהם מנת חינוך מדהימה. **[מתוך 'האמנתי ואדברה']**